

लोक सेवा आयोग

अप्राविधिक (परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा), राजपत्रांकित तृतीय श्रेणी, शाखा अधिकृत वा सो सरह पदको खुला

प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

परीक्षा प्रणाली (योजना)

**पाठ्यक्रमको रूपरेखा :-** संयुक्त र एकीकृत परीक्षा प्रणाली (Integrated & Unified Examination System) को आधारमा सबैको लागि निम्नानुसारको हुनेछ ।

**लिखित परीक्षा (Written Examination):-**

प्रथम चरण

पूर्णाङ्क :- १००

द्वितीय चरण (परराष्ट्र सेवा वाहेकको लागि)

पूर्णाङ्क :- ३००

द्वितीय चरण (परराष्ट्र सेवाको लागि)

पूर्णाङ्क :- ४००

**अन्तिम चरण (Final Examination) :-**

सीप परीक्षण, सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्ता (परराष्ट्र सेवा वाहेकको लागि)

पूर्णाङ्क :- ७०

सीप परीक्षण, सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्ता (परराष्ट्र सेवाको लागि)

पूर्णाङ्क :- ८०

**१. लिखित परीक्षा :- प्रथम चरण (First Phase)**

तालिका (१)

| पत्र  | विषय                                                      | पूर्णाङ्क | उत्तीर्णाङ्क | परीक्षा प्रणाली                                                     | प्रश्नसंख्या X अङ्क | समय              |
|-------|-----------------------------------------------------------|-----------|--------------|---------------------------------------------------------------------|---------------------|------------------|
| प्रथम | प्रशासनिक अभिरुचि परीक्षण* (Administrative Aptitude Test) | १००       | ४०           | वस्तुगत (Objective): बहुवैकल्पिक प्रश्न (Multiple Choice Questions) | १०० प्रश्न X १ अङ्क | १ घण्टा ३० मिनेट |

**२. लिखित परीक्षा :- द्वितीय चरण (Second Phase)**

तालिका (२)

| पत्र     | विषय                                         | पूर्णाङ्क | उत्तीर्णाङ्क | परीक्षा प्रणाली     | प्रश्नसंख्या X अङ्क | समय     |
|----------|----------------------------------------------|-----------|--------------|---------------------|---------------------|---------|
| द्वितीय  | शासन प्रणाली (Governance Systems)            | १००       | ४०           | विषयगत (Subjective) | १० प्रश्न X १० अङ्क | ३ घण्टा |
| तृतीय    | समसामयिक विषय (Contemporary Issues)          | १००       | ४०           | विषयगत (Subjective) | १० प्रश्न X १० अङ्क | ३ घण्टा |
| चतुर्थ** | सेवा समूह सम्बन्धी (Service related subject) | १००       | ४०           | विषयगत (Subjective) | १० प्रश्न X १० अङ्क | ३ घण्टा |

\*\* (परराष्ट्र सेवा वाहेकको लागि मात्र)

तालिका (३)

(नेपाल परराष्ट्र सेवाको लागि मात्र थप)

| पत्र / विषय                                                                                                 | पूर्णाङ्क | उत्तीर्णाङ्क | परीक्षा प्रणाली     | प्रश्नसंख्या X अङ्क                | समय     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|--------------|---------------------|------------------------------------|---------|
| <b>Extra Paper I:</b><br>अंग्रेजी भाषा (English Language)                                                   | १००       | ४०           | विषयगत (Subjective) | सम्बन्धित पाठ्यवस्तुमा दिइए अनुसार | ३ घण्टा |
| <b>Extra Paper II:</b> परराष्ट्र नीति तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध (Foreign Policy & International Relation) | १००       | ४०           | विषयगत (Subjective) | १० प्रश्न X १० अङ्क                | ३ घण्टा |

लोक सेवा आयोग

अप्राविधिक (परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा), राजपत्रांकित तृतीय श्रेणी, शाखा अधिकृत वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

**अन्तिम चरण: - सीप परीक्षण, सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्ता (Skill Test, Group Test & Interview)**

तालिका (४)

| विषय                                                                  | पूर्णाङ्क | परीक्षा प्रणाली                                               | समय      |
|-----------------------------------------------------------------------|-----------|---------------------------------------------------------------|----------|
| सूचना प्रविधि सीप परीक्षण (Information Technology Skill Test)         | १०        | प्रयोगात्मक (Practical)#                                      | २० मिनेट |
| सामूहिक परीक्षण (Group Test)                                          | १०        | समूहमा व्यक्तिगत प्रस्तुति (Individual Presentation in Group) | ३० मिनेट |
| व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता (Individual Interview)                         | ५०        | मौखिक (Oral)                                                  |          |
| व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता (Individual Interview) (परराष्ट्र सेवाको लागि) | ६०        | मौखिक (Oral)                                                  |          |

तालिका (५)

**\*प्रशासनिक अभिरुचि परीक्षण (Administrative Aptitude Test)**

| पत्र/विषय                                       | भाग | विषयवस्तु                        | अङ्क | पूर्णाङ्क | उत्तीर्णाङ्क | प्रश्नसंख्या X अङ्क |
|-------------------------------------------------|-----|----------------------------------|------|-----------|--------------|---------------------|
| प्रथम/<br>प्रशासनिक<br>अभिरुचि परीक्षण<br>(AAT) | (A) | General Awareness                | ५०   | १००       | ४०           | ५० प्रश्न x १ अङ्क  |
|                                                 | (B) | Aptitude Test                    | ३०   |           |              | ३० प्रश्न x १ अङ्क  |
|                                                 | (C) | English Language Competence Test | २०   |           |              | २० प्रश्न x १ अङ्क  |

तालिका (६)

**# प्रयोगात्मक परीक्षा योजना (Practical Examination Scheme)**

**द्रष्टव्य :**

- यो पाठ्यक्रम रूपरेखा/योजनालाई संयुक्त र एकीकृत परीक्षा प्रणाली (Integrated & Unified Examination System) को आधारमा लिखित परीक्षा (प्रथम चरण र द्वितीय चरण) तथा अन्तिम चरण (सीप परीक्षण, सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्ता) गरी दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।
- माथि तालिका (१) र तालिका (२) मा दिइएको अनुसारको लिखित परीक्षा योजना अप्राविधिक (परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद) सेवाका सबै समूहको लागि अनिवार्य हुनेछ ।  
तर नेपाल परराष्ट्र सेवाको लागि तालिका (३) अनुसारको अतिरिक्त पत्र/विषयहरू थप समावेश हुनेछन् ।
- संयुक्त र एकीकृत परीक्षा प्रणालीको आधारमा माथि उल्लिखित सेवाका सबै समूहको लागि प्रथम, द्वितीय र तृतीय पत्र/विषयको विषयवस्तु एउटै (Common) र अनिवार्य हुनेछ ।
- नेपाल परराष्ट्र सेवाको लागि दरखास्त दिने हो भने सोको लागि अतिरिक्त पत्र/विषयहरू उम्मेदवारले फाराम भर्दा फाराममा निर्दिष्ट गरिएको ठाउँहरूमा अनिवार्य रूपमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।
- उल्लिखित सबै सेवा र अन्तर्गतका समूहको खुला र समावेशी समूहको एउटै (Common) प्रश्नपत्रको माध्यमबाट संयुक्त र एकीकृत परीक्षा सञ्चालन हुनेछ ।

## लोक सेवा आयोग

अप्राविधिक (परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा), राजपत्रांकित तृतीय श्रेणी, शाखा अधिकृत वा सो सरह पदको खुला

### प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

६. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ। तर नेपाल परराष्ट्र सेवाको लागि तालिका (३) अनुसारको अतिरिक्त पत्र/विषयहरूको परीक्षाको माध्यम भाषा अंग्रेजी हुनेछ।
७. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ। तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन।
८. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन।
९. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अङ्कमा एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ।
१०. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिईए अनुसार हुनेछ।
११. विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक भाग/खण्ड/एकाइका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन्। परीक्षार्थीले प्रत्येक भाग/खण्ड/एकाइका प्रश्नहरूको उत्तर सोहीभाग/खण्ड/एकाइको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ।
१२. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।
१३. प्रथम चरण (First Phase) को लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरण (Second Phase) को लिखित परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ।
१४. लिखित परीक्षाको प्रथम चरण (First Phase) मा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कको पचास प्रतिशत अङ्क तथा द्वितीय चरण (Second Phase) को प्राप्ताङ्कहरू जोडि कूल अङ्कको आधारमा लिखित परीक्षाको नतिजा प्रकाशित गरिनेछ।
१५. लिखित परीक्षामा छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र अन्तिम चरणको सीप परीक्षण, सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ। अन्तर्वार्ताको पूर्णाङ्क फरक हुनेको हकमा अन्तर्वार्ता फरक फरक हुनेछ।
१६. लिखित परीक्षा र अन्तिम चरणको सीप परीक्षण, सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्ताको कुल अङ्कको आधारमा अन्तिम परीक्षाफल प्रकाशित गरिनेछ।
१७. यस भन्दा अगाडी लागू गरिएको परीक्षा योजना खारेज गरिएको छ।
१८. परीक्षा योजना र पाठ्यक्रम लागू मिति : २०६९/१२/२९ (आयोगको मिति २०७९/०५/१३ को निर्णय वमोजिम द्रष्टव्यको बुँदा नं १४ आ.व. ०७९/८० को विज्ञापन देखि मात्र लागू हुने।)

लोक सेवा आयोग  
अप्राविधिक (परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा), राजपत्रांकित तृतीय श्रेणी, शाखा अधिकृत वा सो सरह पदको खुला  
प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम  
लिखित परीक्षा :- प्रथम चरण (First Phase)

**प्रथम पत्र:- प्रशासनिक अभिरुचि परीक्षण (Administrative Aptitude Test)**

**Part (A)**  
(नेपाली भाषामा)

**1. सामान्य सचेतना**

५० प्रश्न × १ अङ्क = ५० अङ्क

- 1.1 भूगोल - नेपाल तथा विश्वको भौतिक, सामाजिक र आर्थिक भूगोल
- 1.2 इतिहास, संस्कृति र सामाजिक व्यवस्था
  - 1.2.1 विश्वका प्रमुख ऐतिहासिक घटनाहरू
  - 1.2.2 नेपालको प्राचीनकाल तथा मध्यकालको राजनीतिक, आर्थिक एवं सामाजिक सांस्कृतिक अवस्था र आधुनिक नेपालको इतिहास
  - 1.2.3 नेपालमा लोकतन्त्रको लागि भएका जनआन्दोलनहरू
  - 1.2.4 नेपालका प्रचलित धर्म, संस्कृति, जातजाति, भाषा, साहित्य र कला
- 1.3 शासनपद्धति र शासन - संविधान, राजनैतिक व्यवस्था, अधिकारमा आधारित सवाल/विषयहरू र नेपालको प्रशासनिक व्यवस्थाको विकासक्रम
- 1.4 आर्थिक विकास
  - 1.4.1 नेपालमा विकासका पूर्वाधारहरू (कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, शिक्षा, स्वास्थ्य, र विद्युत)
  - 1.4.2 नेपालको अर्थतन्त्रसँग सम्बद्ध योजना, स्रोत/साधनहरूको परिचालन, वृद्धि, विकास तथा रोजगार सम्बन्धी सवाल/विषयहरू
  - 1.4.3 नेपालको विश्वसँगको आर्थिक गतिविधिहरू
- 1.5 दिगो विकास, वातावरणीय पारिस्थिति, पर्यावरणीय संरक्षण, जैविक विविधता, जलवायु परिवर्तन, जनसांख्यिकी, शहरीकरण, बसोवास, प्रदूषण, प्राकृतिक स्रोत तथा राष्ट्रिय सम्पदाहरूको संरक्षण सम्बन्धी सामान्य सवालहरू
- 1.6 विज्ञान र प्रविधि
  - 1.6.1 प्रमुख वैज्ञानिक अन्वेषण र आविष्कारहरू, प्रसिद्ध वैज्ञानिक र तिनको योगदान
  - 1.6.2 विज्ञान र प्रविधिको मानव जीवन र समाजमा परेको प्रभाव
  - 1.6.3 क्रमविकाश, वंशाणु, स्वास्थ्य र रोग बारे सामान्य जानकारी
- 1.7 अन्तर्राष्ट्रिय मामिला तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ/संस्था
  - 1.7.1 सार्क सदस्य राष्ट्रहरू तथा चीन, संयुक्त राज्य अमेरिका, संयुक्त अधिराज्य, रुस, फ्रान्स, जर्मनी, स्वीजरल्यान्ड र जापान जस्ता मुलुकहरूसँग नेपालको सम्बन्ध
  - 1.7.2 संयुक्त राष्ट्रसंघ प्रणाली, बहुपक्षिय व्यवस्थापन र नेपाल
- 1.8 राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक घटना तथा नवीनतम गतिविधिहरू : जस्तै- राजनीतिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक, वैज्ञानिक, खेलकूद, पुस्तक, पुरस्कार, कला, साहित्य र संगीत लगायत महत्वपूर्ण व्यक्तित्व तथा विचारकहरू

**Part (A)**  
**(In English)**

**1. General Awareness**

**50 × 1 = 50 Marks**

- 1.1 **Geography** - physical, social and economic geography of Nepal and the World
- 1.2 **History, Culture and Social System**
  - 1.2.1 Major historical events of the World
  - 1.2.2 Political, economical and socio-cultural aspects of ancient, medieval and modern Nepalese history
  - 1.2.3 People's Movements for democracy in Nepal
  - 1.2.4 Prevalent religions, culture, ethnicity, languages, literature and art of Nepal
- 1.3 **Polity and Governance** – constitution, political system, right based issues and evolution of the Nepalese Administrative System
- 1.4 **Economic Development**
  - 1.4.1 Infrastructure development in Nepal (agriculture, industry, trade, tourism, transportation, communication, education, health and electricity)
  - 1.4.2 The Nepalese economic issues relating to planning, mobilization of resources, growth, development and employment
  - 1.4.3 Nepal's economic interaction with the World
- 1.5 **General Issues** on sustainable development, environmental ecology, ecological preservation, bio-diversity, climate change, demography, urbanization, settlement, pollution, conservation of natural resources and national heritage
- 1.6 **Science and Technology**
  - 1.6.1 Major scientific discoveries and inventions, famous scientists and their contributions
  - 1.6.2 Impact of science & technology in human life and society
  - 1.6.3 General information on evolution, heredity, health and diseases
- 1.7 **International Affairs and International Institutions**
  - 1.7.1 Nepal's relations with the SAARC member countries and other countries such as China, United States of America, United Kingdom, Russia, France, Germany, Switzerland and Japan
  - 1.7.2 UN System, multilateral arrangements and Nepal
- 1.8 **Major Events and Current Affairs of National and International Importance;** such as political, social, cultural, economic, scientific, sports, books, prizes/rewards, arts, literature and music as well as noted personalities and thinkers

**Part (B)**

**2. Aptitude Test**

**30 × 1 = 30 Marks**

- 2.1 Verbal reasoning such as series, analogy, classification, coding-decoding, insert the missing character, common property, matrices, direction and distance sense test, ranking order, assertion and reason, induction, deduction, courses of action, etc  $6 \times 1 = 6$  Marks
- 2.2 Non-verbal reasoning such as series, analogy, classification, Venn diagrams, matrices, construction of squares and triangles, and figure formation and analysis, dot situation, water images, mirror images, embedded figures, etc.  $6 \times 1 = 6$  Marks
- 2.3 Quantitative aptitude such as arithmetical reasoning / operation, percentage, fraction, decimal, ratio, average, loss, profit, date/calendar, time and work, etc.  $6 \times 1 = 6$  Marks
- 2.4 General mental ability, logical reasoning and analytical ability  $6 \times 1 = 6$  Marks
- 2.5 Data interpretation - charts, graphs, tables, data sufficiency  $6 \times 1 = 6$  Marks

**Part (C)**

**3. English Language Competence Test**

**20 × 1 = 20 Marks**

**3.1 Comprehension:**

$5 \times 1 = 5$  Marks

Questions will be asked based on the passage given. The questions will try to accommodate the following areas:

- Fact finding, Inferential, Core theme, True/false identification, Issues raised and Language based

**3.2 Vocabulary:**

$7 \times 1 = 7$  Marks

Questions will be asked to assess their grasp on the English language vocabulary. The questions will be of the following nature:

- Meaning of the words (literal /figurative/contextual), Single word for expressions, Synonyms/antonyms, Derivatives and Homonyms/homophones

**3.3 Syntactic ability:**

$8 \times 1 = 8$  Marks

Questions will be asked to assess the syntactic ability of the candidates. The questions will be based on the following categories:

- Agreement, Tense aspect, Parallel structures, Clauses, Modifier, Conditionals, Phrasal expressions, Shifts (tense, number, person), Transformations, Varieties, Prepositions / conjunctions and Parts of speech

-----

Note: - This above **English Language Competence Test** syllabus is devised for assessing the proficiency of the English language of candidates. With the view to assess the candidates' language competence, the syllabus aims:

- to test the understanding of their language through reading comprehension,
- to map the range of their vocabulary,
- to examine their syntactic ability.

लोक सेवा आयोग

अप्राविधिक (परराष्ट्र, प्रशासन, लेखापरीक्षण र संसद सेवा), राजपत्रांकित तृतीय श्रेणी, शाखा अधिकृत वा सो सरह पदको खुला

प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

The nature and standard of questions in **English Language Competence Test** will be such that an educated Class XII level person will be able to answer them without any specialized study.

**द्रष्टव्य :-** प्रथम पत्र प्रशासनिक अभिरुचि परीक्षणको सामान्य सचेतनाको **Part (A)** का पाठ्यक्रमका एकाईहरूबाट यथासम्भव Level I का ६० प्रतिशत र Level II का ४० प्रतिशत गरी निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

**Table of Specification**

| Unit No.     | Contents Title                                                          | No. of items | Specification |                | Remarks                                        |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------|--------------|---------------|----------------|------------------------------------------------|
|              |                                                                         |              | Level I (60%) | Level II (40%) |                                                |
| 1.1          | भूगोल                                                                   | 6            | 14            | 10             | Level I का ६० प्रतिशत र Level II का ४० प्रतिशत |
| 1.2          | इतिहास, संस्कृति र सामाजिक व्यवस्था                                     | 6            |               |                |                                                |
| 1.3          | शासनपद्धति र शासन                                                       | 6            |               |                |                                                |
| 1.4          | आर्थिक विकास                                                            | 6            |               |                |                                                |
| 1.5          | दिगो विकास, वातावरणीय पारिस्थिति,....                                   | 6            | 16            | 10             | Level I का ६० प्रतिशत र Level II का ४० प्रतिशत |
| 1.6          | विज्ञान र प्रविधि                                                       | 6            |               |                |                                                |
| 1.7          | अन्तर्राष्ट्रिय मामिला तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ/संस्था                   | 6            |               |                |                                                |
| 1.8          | राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक घटना तथा नवीनतम गतिविधिहरू | 8            |               |                |                                                |
| <b>Total</b> |                                                                         | <b>50</b>    | <b>30</b>     | <b>20</b>      |                                                |

**Level I Questions**

(चार विकल्पमात्र भएका सामान्य बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू)

**Level II Questions**

(चार भन्दा विकल्प बढि विकल्प हुन सक्ने तर चार विकल्पमात्र प्रदान गरिएका बहुवैकल्पिक स्वरूपका तर ठिक-बेठिक, जोडामिलाउने, खालि ठाउँ भर्ने, कारण र प्रभाव सम्बन्ध प्रश्नहरू, नमिल्दो छुट्याउने प्रश्नहरू)

प्रथम पत्र: सामान्य सचेतनाका नमुना प्रश्नहरू

**Sample Questions: Paper I**

**Part A - General Awareness**

**Level I questions**

1. निम्न मध्येमा व्यापारिक वायु (Trade winds) कहाँ पाइन्छ ?

- A) युरोप माथि
- B) केप अफ गूड होप मा
- C) अट्लान्टिक महासागर (Atlantic Ocean) मा
- D) अयनमण्डल (Tropics) बीच र भूमध्य रेखा (Equator) मा

Where does the Trade wind exist amongst the following?

- A) Above Europe
- B) In the Cape of Good Hope
- C) In the Atlantic Ocean
- D) Between Tropics and in the Equator